

ВПЛИВ ТИПУ ТЕМПЕРАМЕНТУ НА РОЗВИТОК ПАМ'ЯТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Коршунович Ж. С.

студентка 3(5) курсу бакалавр
спеціальність 053 «Психологія» ФПСР

Керівник: Дикіна Л. В.

ст. викладач кафедри практичної та
клінічної психології, ФПСР

Актуальність дослідження. Система безперервної освіти початкової школи виконує важливі функції, виконання яких впливає на якість освіти учнів у подальшому житті. На рівень навчання учнів також впливає темперамент і пам'ять.

Проблему темпераменту людство розглядає вже багато століть. Такий інтерес у людей викликала очевидність існування психічної різниці між людьми – відмінностей

глибини, інтенсивності, стійкості емоцій, емоційної вразливості, темпу, енергійності діянь та іншого.

Творцем вчення про темперамент вважається Гіппократ. Проблемою індивідуальних типологічних особливостей людей займався чимало дослідників: Е. Кречмер, У. Шелдон, Б. М. Теплов та І. П. Павлов, який розкрив фізіологічні основи темпераменту і виділив властивості нервових процесів. [1]

Одним з основних пізнавальних процесів вважається пам'ять. Але можна сказати і більше: вона основа будь-якого пізнання. Як особливий пізнавальний процес пам'ять досліджувалася багатьма вченими як у генезисі розвитку так і у загально-психологічному аспекті. Перш за все це роботи таких вчених як Ф. Барлетт, П. П. Блонський, С. П. Бочарова, Л. В. Заков, П. І. Зінченко, А. О. Смирнов та інші. Нині широкого розповсюдження набули дослідження пам'яті у межах когнітивної психології. [2]

Ступінь вивченості питань темпераменту і пам'яті висока. Але зв'язок темпераменту з пам'яттю молодшого школяра вивчався досить поверхово. Тому проблема нашого дослідження залежить від необхідності виявлення ролі темпераменту у розвитку пам'яті молодших школярів.

Об'єктом нашого дослідження є пам'ять молодших школярів.

Предметом дослідження є залежність розвитку пам'яті молодших школярів від типу темпераменту.

Мета дослідження – теоретично та експериментально дослідити вплив типу темпераменту на розвиток пам'яті дітей молодшого шкільного віку.

Дослідження проводилося на базі Одеського ліцею №7. Вибірка дослідження складала 28 осіб 4 класу, з них 16 хлопчиків і 12 дівчаток.

Практичне значення дослідження полягає в можливості використання отриманих результатів в роботі вчителів, соціальних педагогів, а також для підготовки

лекційних, семінарських занять, написання рефератів, доповідей.

Молодший шкільний вік є вершиною дитинства. Дитина зберігає багато дитячих якостей – легкодумство, наївність, погляд дорослого знизу в гору, але разом з тим в неї з'являється інша логіка мислення. Навчання для неї – значима діяльність, так, як в школі вона одержує не тільки нові знання й уміння, а й здобуває певний соціальний статус.[1]. Змінюються інтереси, цінності дитини, весь уклад її життя.

Молодший шкільний вік – початок шкільного життя. Беручи його, дитина набуває внутрішню позицію школяра, навчальну мотивацію. Навчальна діяльність стає для неї провідною. Протягом цього періоду в дитини розвивається теоретичне мислення, вона здобуває нові знання, вміння, навички, створює необхідну базу для свого подальшого навчання.

Дитина в молодшому шкільному віці оволодіває своєю амбіційною поведінкою. Усе це пов'язано з тим, що молодший школяр точніше осягає норми, вироблені суспільством. Ці норми визначають поведінку і характер його взаємовідносин із іншими людьми. Молодші школярі поступово опановують свою амбіційну поведінку, починають більш зібрано та стримано висловлювати свої емоції – невдоволення, роздратування, заздрість.

У молодших школярів розвиваються вищі почуття: естетичні, соціальні. Особливу роль грає формування соціальних почуттів: почуття товариства, відповідальності, співчуття до горя оточуючих, обурення при несправедливості та ін. [3]

Молодший шкільний період – це "етап інтенсивного соціального розвитку психіки, її основних підструктур. На даному етапі розвитку у учнів початкових класів основними новоутвореннями є особистісна і інтелектуальна рефлексія, становлення внутрішнього мовлення, самоконтроль,

довільність і усвідомленість пізнавальних процесів і навички поведінки.

Навчальна діяльність, ставши провідною, ставить свою низку вимог до молодшого школяра. Ритм шкільного життя сприяє розвитку необхідних для успішного навчання навичок і умінь. Школяр тепер має розподіляти свій час, спілкується з великою кількістю дітей. [2]

Одними з найважливіших характеристик розвитку особистості молодшого школяра є його пам'ять та темперамент.

Пам'ять у людей проявляється по-різному, відрізняється змістом і обсягом зафіксованої інформації, силою пам'яті, швидкістю запам'ятовування та силою пам'яті, швидкістю запам'ятовування та відтворення, міцністю збереження, точністю відтворення. [3]

Чітко вираженого типу темпераменту не існує. Він відображається на характері, волі, мисленні, пізнавальній діяльності дитини. Темперамент не є сталою властивістю особистості, він змінюється залежно від умов її життя і виховання. Кожний тип темпераменту має свої переваги та недоліки. Тип темпераменту – одна з найважливіших умов походження індивідуально-своєрідних рис характеру. Від властивостей темпераменту залежать багато фактів особистості дитини. [1]

У нашій роботі ми вивчали чи впливає темперамент на розвиток пам'яті молодших школярів. За результатами нашого дослідження можна зробити висновок про те, що молодші школярі з нашої вибірки в основному виявили високий рівень розвитку пам'яті мають переважання якостей як холеричного так і сангвінічного типу темпераменту, але ці типи темпераменту виявили і середній та низький рівень прояву пам'яті, особливо це відноситься до холеричного типу темпераменту. Представники флегматичного, меланхолічного та амбівертного типу темпераменту виявили тільки високий рівень пам'яті. Це може свідчити про те, що індивідуальні

психологічні особливості, а саме тип темпераменту впливає на рівень прояву пам'яті молодших школярів, а саме холерики проявляють як середній так і низький рівень прояву словесно–логічної, образної та моторної пам'яті. Тому, на нашу думку, дітям холеричного типу темпераменту потрібно приділяти більше уваги для розвитку пам'яті та тренувати її частіше. Потрібно підбирати окремі вправи для розвитку пам'яті, цікаві завдання, намагатися на кожному уроці надавати їм можливість продемонструвати свої успіхи у цій справі, виховувати у цих дітей інтерес, розвивати увагу та ін.

Висновки. Молодший шкільний період посідає особливе місце в психології тому, що цей період навчання у школі є якісно новим етапом психологічного розвитку дитини. Адже в цей час психічний розвиток здійснюється головним чином в процесі навчальної роботи і, отже, визначається рівнем включеності до неї самого школяра. У цьому віці центром психічного розвитку дитини стає формування довільності всіх психічних процесів (пам'яті, уваги, мислення, організації діяльності). Протягом усього молодшого шкільного віку дитина вчиться керувати своєю поведінкою, психічними процесами.

Література

1. Васецька Т. М. Особливості впливу темпераменту на індивідуально-психологічний стиль учбової діяльності / Психологія. Збірник наукових праць: НПУ імені М. П. Драгоманова, вип. №1 (8). Київ, 2000. С. 189–195.
2. Барда С. І., Московець Л. П. Дослідження особистості молодшого школяра : методичний посібник. Кременчук : ПП «Бітарт», 2019. 76 с.
3. Хомуленко Т. Б., Бужинська С. М. Модально–специфічна пам'ять молодших школярів : монографія. Харків : ХНПУ, 2011. 150 с.